

AHMET YESEVÎ YILI DOLAYISIYLA DÜZENLENEN DİĞER TOPLANTILAR

Büyük Türk Düşünürü Hoca Ahmet Yesevî 1993 yılında çeşitli kurum ve kuruluşlarca düzenlenen ilmî toplantılarda anıldı. Bu toplantılarda Hoca Ahmet Yesevî'yi türlü yönleriyle inceleyip ele alan çalışmalar konuşulup tartışıldı. 1993 yılının Ahmet Yesevî Yılı olarak kabul ve ilân edildiği 1991 senesinde ilk toplantıyı Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü düzenledi.

“Milletlerarası Ahmet Yesevî Sempozyumu” adlı bu toplantı, 26-27 Eylül 1991 günlerinde Ankara’da Millî Kütüphane Konferans Salonunda yapıldı. İki gün süren sempozyumda konuşan bilim adamları ve bildiri konuları sırasıyla şunlardır:

Prof. Dr. Andreas J.E. Bodrov-Ligeti: Ahmet Yesevî’de “Daftar-i Sâni” Anlayışı,

Prof. Dr. Hamit Gulamoğlu Nimetof: Yesevî’ye Ait Bazı Yırlar,

Doç. Dr. Muhammed Rahim Carmuhammedof: Hoca Ahmet Yesevî’nin Hayatı Hakkında Yeni Deliller ve Onun Bilinmeyen “Risale” Adlı Eserinin İlmî Değeri,

Doç. Dr. Osman Fikri Sertkaya: Nehcü’l-Feradis’te ve Ahmed Yesevî’nin Hikmetleri’nde Selman-ı Farisî/Aslan Baba Menkıbeleri,

Prof. Dr. Kemal Erarslan: Divan-ı Hikmet Nüshalarının Dili,

Prof. Dr. Ethem Rahimoğlu Tenişev: Ahmet Yesevî ve Ahmed Yügnekî’nin Eserlerinin Dili Üzerine,

Prof. Dr. Erdenzada-oglu Hacıbekof: Hoca Ahmed Yesevî Dünyası Bütün Türk Dünyası Demektir (İlim ve Teşkilâtlanma Meseleleri),

Fatımcan Sanbayef: Kazakistan’da Ahmet Yesevî Konusunda Çalışmalar,

Prof. Dr. İren Melikoff: Ahmet Yesevî ve Türklerde İslâmiyet,

Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak: Anadolu Sûfiliğinde Ahmet Yesevî Geleneginin Teşekkülü,

Prof. Dr. Kemal Karpat: Şamanizm ve Yesevî’nin Dinî Düşüncesi,

Prof. Dr. A.J.E. Bodrov-Ligeti: Muhammed Şeybanî Han'ın Orta Asya İslâm İmparatorluğu Düşüncesinde Ahmet Yesevî İdeolojisi,

Prof. Dr. Abdurrahman Güzel: Ahmet Yesevî'nin "Fakr-nâme'si ile Hacı Bektaş-ı Veli'nin "Makalât"ı Arasında Benzerlikler,

Dr. Baymirza Hayit: Türkistan Kadınlarının Yesevilik An'anesi,

Prof. Dr. Begali Kasimov: Taşkent Şarkıyat Fonu'nda Ahmet Yesevî Kitapları,

Prof. Dr. Umay Günay: Ahmet Yesevî'den Hareketle Yazılı Kültürün Sözlü Kültüre Etkileri Konusunda Tesbitler,

Dr. Elfine Sibgatullina: Ahmet Yesevî'nin Kazan-Tatar Edebiyatına Te-sirleri,

Tokmuhammed Sadıkof Salmenoğlu: Kazak-Türk Tarihi ve Medenî Alâ-kaları,

Doç. Dr. Sart Koçaulı Karcavbay: Eski Köktürk Mimarisinde "Çit" Te-rimi Hakkında,

Çagidanulı Canathan: Köktürk Sanatının Bugünkü Moğol Sanatına Tesiri.

Hoca Ahmet Yesevî Yılı'nda tespit edebildiğimiz ilk toplantı Konya Aydınlar Ocağı ve Konya Ticaret Odası'nın işbirliğiyle düzenlenmiştir. Gündüz Konya Aydınlar Ocağı tarafından Hoca Ahmet Yesevî'nin ruhu-na mevlit okutturulmuş, gece de Konya Ticaret Odası Salonu'nda bir pa-nel tertip olunmuştur. Panel Konya Aydınlar Ocağı ve Ticaret Odası Başkan Yardımcılarının açış konuşmalarıyla başlamış, ilk konuşmayı Doç. Dr. Fah-rettin Olguner İslâm felsefesinde Ahmet Yesevî'nin düşünce sistemi ve yeri konusunda yapmış, ikinci konuşmacı Prof. Dr. Önder Göçgün, Ahmet Ye-sevî'yi edebî yönüyle değerlendirerek, hikmetlerinden örnekler okumuş-tur. Üçüncü konuşmacı Dr. Müjgân Cunbur, Anadolu'nun manevî fethinde Hoca Yesevî'nin rolü üzerinde durmuştur. Son konuşmayı yapan Dr. Kâ-mil Uğurlu, Hoca Ahmet Yesevî Türbesi'ni ve çevresini slaytlarla tanıtmış, sonra Ahmet Yesevî'nin Hikmetleri ile Yunus Emre İlahîleri arasındaki benzerlikleri gösteren örnekler vermiştir. Dinleyicilerin soruları ve veri-len cevaplarla toplantı geç vakte kadar devam etmiştir.

Niğde Valiliği ile Niğde Üniversitesi Rektörlüğü'nün düzenlediği pa-nel 16 Nisan 1993 günü Niğde Müze Salonu'nda yapılmıştır. Toplantı Rek-tör Prof. Dr. Oktay Yazgan'ın açış konuşmasıyla başlamıştır. Panelde Doç. Dr. Fahrettin Olguner, Ahmet Yesevî'nin Felsefesi, Dr. Müjgân Cunbur, Ah-

met Yesevî'nin Anadolu'nun Türkleşmesindeki Etkileri üzerine konuşmuşlar, Dr. Kâmil Uğurlu yaptığı slaytlı konuşmada Ahmet Yesevî Türbesi'ni anlatmış, hikmetler'den örnekler vermiştir.

29-30 Nisan 1993'te Elazığ Fırat Üniversitesi'nde "Ahmet Yesevî Sempozyumu" yapılmış, Sempozyum Rektör Prof. Dr. Eyüp İspir'in açış konuşmasıyla başlamıştır. Konuşmacılardan Ahmet Kabaklı, Prof. Dr. Mehmet Aydın, Prof. Dr. İnci Enginün, Prof. Dr. Orhan Okay, Yrd. Doç. Dr. Namık Açıkgöz, Dr. Pervin Çapan, Doç. Dr. Salim Çöhçe ve Dr. Ramazan Korkmaz, Hoca Ahmet Yesevî'yi çeşitli yönlerden inceleyen bildirimlerini sunmuşlardır.

Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü'nce düzenlenen "Milletlerarası Hoca Ahmet Yesevî Sempozyumu" Kayseri'de 26-29 Mayıs 1993 günleri arasında Üniversite'nin Sabancı Kültür Sitesi Anadolu ve Türkistan Salonlarında yapılmıştır. Sempozyumu açış konuşmaları Doç. Dr. Abdulkadir Yuvalı, Erciyes Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Şahin ve Başbakanlık Müşavirlerinden Acar Okan tarafından yapılmış, bildirimler iki ayrı salonda sunulmuştur. Türkistan Salonu'nda:

Prof. Dr. Mustafa Kafalı: Ahmet Yesevî'nin Yetiştirdiği Devir,

Doç. Dr. Bahtiyar Kerimov: Hoca Ahmet Yesevî, Türk Birliği ve Ortak Türk Dili,

Prof. Dr. Meserret Diriöz: Divan-ı Hikmet'e Yeni Bir Bakış,

Yrd. Doç. Dr. Metin Karaörs: Kayseri'de Bir Divan-ı Hikmet Basması ve Ahmet Yesevî'nin Yayınlanamamış Şiirleri,

Prof. Dr. Gurbandurdı Geldiyev: Hoca Ahmet Yesevî ve Türkmen Klasik Edebiyatı,

Dr. Yaşar Kalafat: Horasan Eri Olarak Bilinen Yatırlarla İlgili Dinî İnanç ve Pratikler,

Prof. Dr. Eliyar Seferli: Ahmet Yesevî ve Azerbaycan Edebiyatı,

Doç. Dr. Mustafa Keskin: Hoca Ahmet Yesevî'de İnsan Sevgisi,

Prof. Dr. Kâzım Yaşar Koprıman: Türk Kültür Bütünlüğü İçinde Hoca Ahmet Yesevî'nin Yeri ve Önemi,

Dr. Bahadır Sarımsakov: Divan-ı Hikmet'in Metni, Tetkiki ve Müellif Varyantını Aydınlatırma Meselesi,

Doç. Dr. Ahmet Coşkun: Geçmişlerimizi Anmanın Önemi,

Doç. Dr. Alaaddin Mehmedoğlu: Yesevîlik Tarikatının Azerbaycan'a Tesiri Üzerine,

Dr. Mustafa Kılıç: Türkistan'ın İslâmlaşması,

Yrd. Doç. Dr. Beşir Aşan: Yesevîliğin Anadolu'da Yayılışı Üzerine Bazı Düşünceler,

Dr. Müjgân Cunbur: Ahmet Yesevî'nin Ahî ve Gazileriyle Anadolu'nun Türkleşmesindeki Yeri,

Prof. Dr. Orhan Bilgin: Ahmet Yesevî'nin Devlet Anlayışı,

Yrd. Doç. Dr. Hülya Argunşah: Tarihî Türk Romanında Yesevî Derişleri,

Doç. Dr. Dilâram Nişanova: Özbekistan'da Yesevî'yle İlgili Eserler,

Doç. Dr. Nesîmî Yazıcı: Hoca Ahmet Yesevî Döneminde Türk-İslâm Kültürünün Oluşum ve Gelişimi Üzerine Bazı Düşünceler,

Doç. Dr. Salim Cöhçe: Türkistan'da İslâmın Yayılmasında Sûfilerin Rolü ve Yesevîlik,

Doç. Dr. Nusret Çam: Anadolu Türk Sanatında Türkistan İzleri,

Yrd. Doç. Dr. Kerim Türkmen: Türklerin İslâm Sanatına Katkıları,

Doç. Dr. Hüsrev Subaşı: Türk Tarikatlarının Sanat Ortamına Katkıları ve Hat Sanatında Hz. Pir İsimleri,

Doç. Dr. Sabahattin Küçük: Divân-ı Hikmet'te İnsan Terbiyesi,

Yrd. Doç. Dr. Kudret Altun: Divân-ı Hikmet'de Mirac Mevzuu,

Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak: Ahmet Yesevî ve Türk Sufiliği Üzerindeki Etkileri,

Prof. Dr. İristay Kuckartaya: Ahmet Yesevî'nin Dili,

Doç. Dr. Cihan Okuyucu: Ahmet Yesevî'den Âşık Paşa'ya,

Mehmet Cantürk: Doğu Türkistan'da Ahmet Yesevî ve Divân-ı Hikmet'in Önemi,

Yrd. Doç. Dr. Ayhan Pala: Yesevîlikten Bektaşiliğe Türk Müslümanlığı,

Prof. Dr. Reşat Genç: İlk Müslüman Türklerin Dinî Toleransı ve Hoca Ahmet Yesevî,

Doç. Dr. Yuri Vasilyev İvanoviç: Yakutistan'da İslâm,

Yrd. Doç. Dr. Kemal Göde: Ahmet Yesevî'nin Yetiştirdiği Kültür Çevresi,

Prof. Dr. Enver Konukçu: Sayram ve Yesi,

Doç. Dr. Osman Türer: Türk Dünyasında İslâmın Yerleşmesi ve Muhafazasında Sûfi Tarikatler ve Ahmet Yesevî'nin Rolü,

Anadolu Salonu'nda:

Prof. Dr. Ferid Hakimcanov: Ahmet Yesevî ve Ortaçağ İtil Boyu Edebî Dili,

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Cemiloğlu: Ahmet Yesevî'de Türk Kültürü,

Prof. Dr. Yaşar Vahit Karayev: Türk Millî Medeniyetinin Tarihî Tekâmülünde Ahmet Yesevî ve Yesevîliğin Yeri,

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Ekincikli: Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Yesevîlik,

Doç. Dr. Mustafa Kara: Yesevî Kültürünü Bugüne Ulaştıranlar,

Doç. Dr. Mustafa Öztürk: Tarikatlerin Türk Sosyal Hayatındaki Tesirleri Üzerine Bazı Düşünceler,

Doç. Dr. Mehmet Şeker: Ahmet Yesevî'nin Hayatında Arslan Baba Mesesi,

Prof. Tuncer Baykara: Zeki Velidi Togan'ın Ahmet Yesevî'yi Anlayışı,

Doç. Dr. Hasan Şahin: Ahmet Yesevî'nin İnsana Bakışı,

Prof. Dr. Hayrani Altıntaş: Ahmet Yesevî Düşüncesinde İlahî Aşk,

Doç. Dr. M. Rahim Carmuhammedov: Hoca Ahmet Yesevî ve Kazak Edebiyatı,

Doç. Dr. Ali Aktan: Kühnü'l-Ahbar'a Göre Hoca Ahmet Yesevî ve Anadolu'daki Halifeleri,

Arş. Gör. Ahmet Ocak: Nizâmiye Medreseleri Geleneği ve Yesevîlik,

Doç. Dr. Ali Yılmaz: Ahmet Yesevî'nin Hikmetleri ile Yunus Emre'nin Şiirlerinde Tasavvufî Motiflerdeki Benzerlikler,

Dr. Bekir Sami Özsoy: Ahmet Yesevî'nin Hikmetlerinden Günümüze Mesajlar,

Arş. Gör. Göknur Gögebakan: Türk Hakimiyetlerinin Zaaf Dönemlerinde Tarikatlerin Birleştirici Rolü ve Yesevîlik,

Dr. Yılmaz Kurt: Ahmet Yesevî'nin Rum Eyaletindeki Zaviye Kurucuları Üzerindeki Etkileri,

Doç. Dr. Mehmet Demirci: Ahmet Yesevî'den Yunus Emre'ye,

Prof. Dr. Begali Kasımov: Son Devir Özbek Edebiyatında Ahmet Yesevî'nin Etkileri,

Öğr. Gör. Ahmet Çetin Ertürk: Ahmet Yesevî'nin Türklerin İslâmlaşmasında ve İslâmı Algılayış Biçimindeki Rolü,

Yrd. Doç. Dr. A. Vehbi Ecer: Ahmet Yesevî'de Dinî Tolerans ve Anadolu'daki Etkileri,

Prof. Dr. Cahangir Gahramanov: Azerbaycan Elyazmaları Enstitüsü'nde Sûfilige Ait Elyazmaları.

Sempozyum Prof. Dr. Hayrani Altuntaş, Doç. Dr. Emir Yoldaşbayev, Prof. Dr. Kemal Eraslan, Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, Prof. Dr. Eliyar Seferli ve Dr. Bahadır Sarımsakov'un katıldıkları bir değerlendirme oturumu ile sona ermiştir.

Mayıs ayı içinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Malatya İnönü Üniversitesi, Konya Selçuk Üniversitesi'nin birer Ahmet Yesevî Sempozyumu düzenledikleri haber alınmıştır.

12 Haziran 1993 günü Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi tarafından Bolu Kültür Merkezi Konferans Salonu'nda Hoca Yesevî Sempozyumu düzenlenmiştir. Üniversite Rektörü Prof. Dr. Kemal Güçlüoğlu'nun konuşmasıyla açılan toplantıda Prof. Dr. İsmail Yakıt, Prof. Dr. Kemal Eraslan, Dr. Müjgân Cunbur, Dr. Yaşar Akdoğan, Arş. Gör. Erhan Afyoncu konuşmuşlardır. Toplantıyı yöneten Prof. Dr. Orhan Türkdogan'ın değerlendirme ve Bolu Milletvekili Avni Akyol'un kapanış konuşmalarıyla toplantı sona ermiştir.

Kadın Derneklerinden bazıları da bu konu üzerine eğilmişler. Bunlardan Türk Kadınları Kültür Derneği Genel Merkezi "Hoca Ahmet Yesevî" Toplantısı düzenlemiş, 6 Kasım 1993 günü Ankara Merkez binası konferans salonunda yapılan toplantıda Dr. Müjgân Cunbur ve Dr. Kâmil Uğurlu konuşmuşlardır.

25-26 Kasım 1993 günlerinde İzmir Ege ve Dokuz Eylül Üniversiteleri müştereken bir "Hoca Ahmet Yesevî Sempozyumu ve Anma Programı" düzenlemişlerdir. Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi Yunus Emre Salonu'ndan yapılan sempozyumda:

Prof. Dr. Kemal Eraslan: Ahmet Yesevî'ye Tesir eden Sûfiler,

Dr. Elfine Sibgatullina: Ahmet Yesevî Hikmetlerinin Tatar Edebiyatındaki Akisleri,

Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak: Anadolu'nun Türkleşme ve İslâmlaşmasında Ahmed-i Yesevî ve Yeseviliğin Yeri,

Doç. Dr. Mikâil Bayram: Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslâmlaşmasında Hoca Ahmet Yesevî'nin Rolü,

Doç. Dr. Günay Karaağaç: Yesevî'nin Dilinden,

Doç. Dr. Kemal Yüce: Ahmet Yesevî'nin Halifesi: Sarı Saltuk,

Doç. Dr. İlhan Genç: Belâgat Yönünden Ahmet Yesevî,

Okut. Halil Açıkgöz: Ahmet Yesevî'nin Dilinde Arkaizm, konusunda bildirilerini okumuşlardır. Anma Gecesinde önce,

Prof. Dr. İsmail Aka: Orta Asya'da İslâmiyetin Yayılması ve Ahmet Yesevî Sevgisi,

Doç. Dr. Mehmet Demirci: Tarihten Günümüze Ahmet Yesevî, konularında konuşmuşlar, sonra Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı öğrencileri Ahmet Yesevî Hikmetler'inden örnekler okumuşlardır. Gece Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuarı öğrencilerinin Yesevî Hikmetler'inden bestelenmiş parçalar icrası ile sona ermiştir.

Sempozyumun son günündeki konuşmacılar ve yaptıkları konuşmalar şunlardır:

Doç. Dr. Mehmet Demirci: Yesevî Kültüründe İbadetlerin İç Anlamı,

Doç. Dr. Mustafa Kara: Yeseviye'nin Temel Kitabı: Cevhîrü'l-Ebrâr min Emvâci'l-Bihâr,

Doç. Dr. Kâmil Yılmaz: Anadolu ve Balkanlarda Yesevî İzleri,

Prof. Dr. Abdurrahman Güzel: Ahmet Yesevî'nin Eserlerinde Kültür, Dil ve Din Birliği Üzerine,

Doç. Dr. Nevzat Âşık: Yesevî Hikmetlerinin Kaynağı olarak Hadisler Üzerine Bir Değerlendirme,

Prof. Dr. Arif Ersoy: Hoca Ahmet Yesevî'nin Sosyal Yapılanmaya Yönelik Yaklaşımları,

Doç. Dr. Mehmet Şeker: Divan-ı Hikmet'e Göre Sosyal Hayata Genel Bir Bakış,

Prof. Dr. Gurbandurdı Geldiyev: Türkistan'da Hoca Ahmet,

Doç. Dr. Sâlim Cöhçe: Hindistan'da Yesevîlik İzleri,

Prof. Dr. Gülçin Çandarlıoğlu: Ahmet Yesevî Türbesi, Müzesi ve Bugünkü Durumundan Görüntüler.

Sempozyum, Prof. Dr. Mehmet Aydın, Prof. Dr. Kemal Eraslan, Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak ile Doç. Dr. Mehmet Şeker'in değerlendirme konuşmalarıyla sona ermiştir.

22 Aralık 1991 günü İstanbul'da Marmara Üniversitesi'nce Dr. İbrahim Üzümcü Konferans Salonu'nda Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ve

Fen-Edebiyat Fakültesi'nin işbirliğiyle bir panel düzenlenmiştir. Paneli Rektör Prof. Dr. Ö. Faruk Batırel açmış, Dekan Prof. Dr. M. Çetin Varlık, Doç. Dr. Abdülkerim Özaydın, Prof. Dr. Kemal Eraslan, Prof. Dr. Gülçin Çandarlıoğlu ve Doç. Dr. Metin Akar konuşmuşlar, panel, panel başkanı Prof. Dr. İnci Enginün'ün değerlendirme konuşmasıyla bitmiş, toplantı sonunda Prof. Dr. Kemal Eraslan'a, Ahmet Yesevî üzerine yaptığı değerli çalışmalarından dolayı, Ahmet Yesevî Vakfı tarafından bir plaket verilmiştir.